СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXXI. — Число 169. — Джерзи Сити, Н. Дж., субота, 21. липня, 1923. — VOL. XXXI. — No. 169. — Jersey City, N. J., Saturday, July 21, 1923. — THREE CENTS

АМЕРИКАНСЬКИЙ ЛЕТУН МІРЯЄТЬСЯ ІЗ СОНЦЕМ ЛЕТОМ ВІД АТЛЯНТИКУ ДО ПАЦИФІКУ

НЮ ЙОРК, Н. Й., 19. липня. — Нині о годині 4.08 рано відлетів відсі аеропляном полковник Рассел Л. Мовен.

Він вибрався в дорогу через весь континент Злучених Держав до Тихого океану, з наміром відбути сю подорож в один сонічний день, від сходу до заходу сонця, перестаючи лише чотири рази по дорозі.

РАК СПРИНГС, Вайоминг, 19. липня. — Полковник Рассел Л. Мовен стратив осяг в перегонах зі сонцем почерез континент Злучених Держав від Атлянтику до Пацифіку.

Він мусів зупинитись тут і висісти о годині 5.08 пополудни (гірський час) ізза попсуття мотору літака.

Він перелетів лише 1,872 милі з усіх 2,570 миль простору з Ню Йорку до Сен Францнско.

На годину він летів 192 милі.

По направі мотору він полетить далі.

ПРЕЗИДЕНТ ГАРДИНГ ПОКИДАЄ АЛЯСКУ

СУЕРД, Аляска, 20. липня. — Вчера відплив уже пароплав Гендерсон з президентом Гардингом, його жінкою і товариством на південь.

По дорозі президент Гардинг ще відвідає три аляскенські міста, Валдез, Кордова і Сітка, а відтак вже вернеться до Злучених Держав.

Президент Гардинг замкнувся в кабіні і пише свою промову, яку має виголосити в Сіетл, Ваш., а в якій хоче обговорити аляскаиські питання.

РІЧНИЙ ВИДАТОК ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ ПОНАД 3½ БІЛІОНА ДОЛЯРІВ

ВАШИНГТОН, Д. К., 19. липня. — Видатки правительства Злучених Держав в минулому фіскальному (скарбовому) році, який скінчився дня 30. червня, 1923, виносили $3,697,478,020.26.

РЕПУБЛИКАНСЬКІ ЛІДЕРИ НЕ БОЯТЬСЯ РАДИКАЛІЗМУ

ВАШИНГТОН, Д. К., 20. липня. — Провідники републиканської партії заявляють, що переполох, який ширяться про зріст радикалізму в Америці, є цілком безосновний.

Успіх радикального кандидата Джансона при доповняючих виборах на сенатора в Миннесоті, на їх думку, не має ширшого значіння.

Старі партії, кажуть вони, держаться як і держалися, і нема потреби їм лучитись для боротьби проти радикалізму.

НАЇЗНИКИ ПОЗВОЛЯЮТЬ АМЕРИКАНЦЯМ ЗАБРАТИ ЗАКУПЛЕНІ РІЧИ

ВАШИНГТОН, Д. К., 20. липня. — Американський державний секретаріят повідомляє, що французька окупаційна влада в Рурщині відповіла йому, що Американці, котрі закупили від Німців в Рурщині товари перед окупацією, можуть їх тепер забрати.

РОЗВОДИ

ВАШИНГТОН, Д. К., 20. липня. — Міністерство торговлі заявляє на основі статистичних обчислень, що число розводів в Злучених Державах зростає з року на рік скорше аніж в Канаді, де число розводів також зростає.

НЕДОСТАЧА МУЛЯРІВ В НЮ ЙОРКУ

НЮ ЙОРК, Н. Й., 20. липня. — Юнія мулярів ч. 34 повідомила тутешний комітет будови прилюдних шкіл, що вона буде змушувати всіх мулярів, що приїздити-муть з дальших сторін на роботу до Ню Йорку, щоби працювали при будові прилюдних шкіл по 12 долярів денно. Інакше юнія не видасть їм юнійних карт.

ПРОДАЖ СТАРОГО СТЕЙТОВОГО АРСЕНАЛУ В НЮ ЙОРКУ

НЮ ЙОРК, Н. Й., 20. липня. — Говернор стейту Ню Йорк Алфред Смит був учера тут на ліцитації, де продавано старий стейтовий арсенал при 35-ій улиці і 7-ій евені.

Смит самий був ліцитатором і продав арсенал за 1,350,000 долярів. Купив фабрикант Генрі Гріпберг, разом з бруклинськими будівниками Моррисом Біненсвоком і Луисом Верглясом.

Вони побудують на місце арсеналу 25-поверховий хмародер.

БУДУТЬ ВЧИТИ МУЛЯРСТВА В ШКОЛАХ В НЮ ЙОРКУ

НЮ ЙОРК, Н. Й., 19. липня. — Сеї осени за згодою мулярських юній будуть вчити робітників мулярства в публичних школах.

Се буде частина науки промислової школи.

Ходить о те, щоби прискорити вивчення фахових мулярів.

НАДІЇ НА ВОЗДУХОПЛАВСТВО

НЮ ЙОРК, Н. Й., 19. липня. — Деякі асекураційні компанії вже приймають обезпечення на життє летунів. Вони тільки ставлять умову, що летуни мають літати усталеними воздухоплавними шляхами і літаками перевозових компаній.

Се вважають признанием безпечности воздухоплавби.

Знавці летинцтва кажуть, що треба числитися з тим, що за 10 літ літаки будуть так загально приняті як тепер автомобілі. Люди, кажуть вони, будуть їздити споза Ню Йорку до офісової роботи, а на недільний відпочинок до Канади.

ТЕПЕР ФРАНЦІЯ „УЩАСЛИВИТЬ" СВІТ ВЕЛИКИМИ ГАРМАТАМИ.

Підчас світової війни набрала слави таємнича „груба Берта" — гармата найбільшого калібру. З неї Німці острілювали Париж на віддаль 130 кільометрів. Щож сталося з цими гарматами? У французьких часописах відповідає на повисше питання генерал Ерр, котрий підчас війни був начальним командантом французької артилерії. „Грубі Берти" виробляла фабрика Круппа в Ессені, а не фабрика Скоди, як дехто думав. Було їх сім, може вісім. Німці фабрикували їх, щоби бомбардувати береги Англії. Колиж не могли заволодіти побережжа Бульонь-Кале, острілювали цими великанськими гарматами Париж на віддаль 130 км. Одну „грубу Берту" знищили французькі стрільня, инші згинули певне „природною смертю". А саме ці гармати після 60-го вистрілу не надавалися вже до ужиття. Генерал Ерр запевнює, що Франція тепер в разі потреби може фабрикувати гармати, які нестимуть на 150 а навіть і на 200 кільометрів. При цьому ці французькі нові далекосні гармати будуть триваліші від німецьких. На це хиба захотять Німці фабрикувати гармати, що ще дальше нестимуть... Хай жиє пляни розоруження Европи!

СКІЛЬКИ ГАЛИЦЬКОЇ НАФТИ І НАФТОВИХ ПРОДУКТІВ ВИВОЗИТЬ ПОЛЬЩА ДО ФРАНЦІЇ.

Польське міністерство торговлі і промислу оголосило звідомлення свого торговільного радника при польському посольстві в Парижі, яке подає деякі дані про вивіз нафтових продуктів з Польщі до Франції протягом останніх літ і за перший чвертьрік 1923 року. Скількости подані в метричних сотнарах.

В 1920 році вивезено 34 сотнари парафіни вартости 22,000 франків; в 1921 році 10 сотнарів озокериту, 5,276 сотнарів мінеральних олїів, вартости 1,662,000 франків. В першому кварталі 1923 року вивезено сотнарів: нафти 100, бензини 12,220, парафіни 14,665, газового олію 1,000, смарів 4,300, разом 31,275. Значний зріст вивозу продуктів з 1922 р. і першому кварталі 1923 року рапорт приписує впливови торговельної французько-польської конвенції.

СКІЛЬКИ Є НІМЕЦЬКИХ МАРОК В ОБІГУ?

Згідно з найновійшим звітом зі стану німецького держ. Німеччина має 10 тріліонів німецьких марок в обігу. Німецька марка має постійно зниккову тенденцію. Правительство поробило ріжні обмеження в девізовій торговлі. Рада міністрів заборонила торговлю девізами під карою 3-літньої вязниці та грошевої кари потрійної вартости сконфіскованої суми. Правительство заходить сязатягнути нову долярову позичку.

РЕЄСТРАЦІЯ ЧУЖИНЦІВ В ПОЛЬЩІ.

Адміністративна комісія польського сойму ухвалила закон про замкнення східних кордонів і про реґістрацію всіх чужоземців, що прибули до Польщі зі Сходу.

АНГЛІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ ФІЛЯТЕЛІСТ.

(Збирач почтових марок).

Передавши піклування про державу міністрам і парляментови, англійський король має доволі часу бавитися цим спортом, котрим ми більше або менше бавилися у дитячих літах: збиранцям почтових марок. На міжнародній філятелістичній виставі у „Роял-Гортекол-Чер-Гол" у Лондоні виставив і він свою збірку. Вона заасекурована на два міліони стерлінгів. Найбільша збірка після королівської є збірка Артура Гайнда славнозвісного філятеліста. Цей чотири рази подорожував довкруги землі, шукаючи рідкої марки, що варта 200 тисяч стерлінгів.

ЛИСТ ДО БОГА.

По донесенням женевських часописів, вислав оден убогий Швайцарців почтою лист-просьбу, заадресований „До Господа Бога". В листі цім просить підписаний у Бога сто франків. Лист почта піреслала кантоновій управі. Там прочитали лист. Правительственні радники зібрали складку на суму 50 франків і переслали їх прохаючому. Цей одержавши тих 50 франків знову післав листа до Господа Бога. В листі дякує Богові за дарунок, але рівночасно просить щоби як слідуючий раз Бог посилатиме сто франків — щоби не посилав їх за посередництвом правительства, бо правительство стягнуло з посилки для себе цілих 50 франків.

ЯК УСУВАТИ ПЛІСНЬ З ПИВНИЦІ.

У вохких пивницях насідає часто пліснь. Негашеним вапном можна її зовсім легко позбутися. Спорошковане вапно роздувається малим мішком (як ковальським) по стінах і шпарах пивниці; або таки рукою понасипати. Коли стіни в часі дезинфекції сухі, то треба їх передше трохи звогчити. Вапно розпускаєтьс я звохкостю, що є на стінах і вбиває всі організми. Після цього пивницю треба вимити і добре провітрити.

МУРИН У ЦИВІЛЬНОМУ УБРАНЮ.

Часописи звідомляють із Франкфурту на Меном (тепер окупованого Францією): Цими днями вілике зацікавлення викликав на вулицях Франкфурту оден мурин. А саме цей чорний чоловік бігав по вулицях зовсім нагий, лише в поясі перепоясався тонкою, вузкою опаскою. Німецький полісмен придержав мурина. Одначе мурин вишкірив зуби й простягнув до полісмена свою великанську руку з карточкою паперу. Це була посвідка, що „французька військова команда муринови Бамбуля позволив ходити в цивільному убранню". Французькі війска, що ними Франція окупувала Порурє, як відомо: понайбільше мурини. Тому кілька місяців мурин Бамбуля буяв собі ще певно в свому „цивільному одязі" в джунглях Африки. Отже тепер захотів і в Німеччині показатися в свому „національному строю".

МЯСО НЕ ДОБРА ПОЖИВА.

Є богато людий і вчених, котрі кажуть що мясо не є доброю і здоровою поживою, а найліпшою поживою є ярина й овочі. Так говорять веґетаріянці, або люде, що не їдять мяса. Оден такий англійський лікар-веґетаріянець каже, що овочі ще ліпша пожива як ярина. Ябо яблока каже, що лічать хорі нирки. Помаранчі і цитрини хоронять перед інфлюенцою і пропасницію. Хто їсть виноград, задержує молодість і свіжість. Мясо найгірша пожива, а передовсім овече, бо робить отяжілим людський мозок, утруднює його мозкову працю. Люде, що їдять його, роблятьсея отяжілими. Так говорить той лікар. Але зате инші лікарі припоручують їсти мясо, як поживу, що дає найбільше сили, хоч що правда рівночасно признають, що люде, котрі їдять менше мяса, є здоровші і довше жиють.

ПІД КОЛЕСАМИ ПОТЯГУ.

В Станиславові кинулася під колеса потягу почтова урядничка Мечислава Роек і згинула на місці.

НІМЕЧЧИНА ГОТОВА ПОКИНУТИ ОПІР ПРОТИ ФРАНЦУСЬКОГО НАЇЗДУ НА РУРЩИНУ

ПАРИЖ, 20. липня. — З лондонських урядових кругів повідомляють, що німецьке правительство звернулось через свого амбасадора в Лондоні до англійського правительства із заявою, що Німеччина готова спинити боротьбу при помочі „пасивної резистенції" (безчинности робітників та урядовців вчасі робучого дня), коли Франція порробить Німеччині деякі уступки.

Німеччина домагається від Франції:

1. — Усунення французько-бельгійських війск з Рурщини, кромі незначної залоги.

2. — Дозволу на поворот всім прогнаним німецьким урядникам і робітникам з Рурщини, і привернення всіх адміністраційних та громадянських установ, які були до 11-ого січня с. р.

3. — Віддачі забраних німецьких гроший.

Німецьке правительство просить англійське правительство щоби передало се предложення Франції. Воно імовірно й передасть його, але як тут запевняють, Франція його відкине.

НІМЕЦЬКА ПРОМИСЛОВА РАДА ЗА ПРОДОВЖЕННЄМ БОРОТЬБИ ПРИ ПОМОЧІ БЕЗДІЛЬНОСТИ В РУРЩИНІ

БЕРЛІН, 20. липня. — Німецька промислова рада для нападених німецьких країв заявилась за продовженнєм „пасивної резистенції" (безчинного опору) в Рурщині і візвала німецьке правительство, аби приступило до розвязки французького спору.

ЕМІҐРАЦІЯ З НІМЕЧЧИНИ ЗРОСТАЄ

ГАМБУРГ, Німеччина, 19. липня. — Німецька еміґрація відсі останнього мая була майже тричі більша від маєвої минулого року.

Відсі виеміґрувало в маю сього року 6,391 осіб, у сьому 4,811 Німців. Торік в маю відсі виїхало всього 2,864, а в сьому 1,516 Німців.

АНГЛІЯ МАЄ ПОМОГТИ АМЕРИЦІ ДЛЯ ЗДЕРЖАННЯ ПЕРЕВОЗУ ГОРІВКИ

ЛОНДОН, 20. липня. — Британський премієр Стенлі Болдвин заявив, що комітет, який назначено для розсліду над вивозом алькогольних напитків з Англії до Америки, вже предложив правительству звіт. Але воно покищо не може його предложити палаті ані подати способів, яких може вжити проти перевозу алькоголю кораблями до Америки.

ПРИСТАНЕВИЙ СТРАЙК В АНГЛІЇ

ЛОНДОН, 20. липня. — Страйк портових робітників триває дальше майже у всіх англійських пристанях.

В Лондоні не відійшов пароплав лінії Кюнерд „Саксонія" з причини страйку докових робітників.

В Ліверпулі портові робітники покинули вже страйк і кораблі зачали відпливати.

КОНҐРЕС ХІРУРГІВ В ЛОНДОНІ

ЛОНДОН, 20. липня. — На зїзді хірургів (лікарів-операторів), який тепер відбувається в Лондоні, говорено про випадки лічення великих ран підчас світової війни. Між иншими, як казали хірурги, були випадки, що кулі виривали жовнірам частини тіла. Тоді для відбудови нервової системи раненого вкладано йому вирізану частину нервів пса. Ся частина вросталась у тіло чоловіка і сим робом вратовано його нервову систему.

„РОЗШИРЮЮТЬ" „МАЛУ АНТАНТУ"

БІЛГОРОД, столиця Югославії, 19. липня. — „Мала антанта" (Чехо-Словаччина, Румунія, Юго-Славія) склинали спільну нараду, на яку запросили також Польщу і Ґрецію.

На конференції мають, як кажуть, приняти Польщу і Ґрецію до „малої антанти".

Говорять, що „малу антанту" хотять розширити яко „охорону" проти нової війни.

ЇДЕ НА РОЗМОВУ ПРО ТЕ, ЩО ТАКЕ СВОБОДА

МАДРИД, столиця Еспанії, 19. липня. — Голова еспанського сенату і провідник ліберальної групи в сенаті, граф Романонес, заявив, що небаром поїде до Італії на розмову з премієром Муссоліні, щоби взаїмно зясувати свої погляди на свободу.

Він каже, читав останню промову премієра Муссоліні про свободу і вважає, що він в дечому ріжниться з ним у поглядах про се питанне, але має надії, що оба собі взаїмно його зясують і тоді порозуміються.

РАКЕФЕЛЛЕР Є ЛІКАРЕМ СВОГО ЛІКАРЯ.

ЛОНДОН, 20. липня. — Сюди приїхав з Америки лікар американського нафтового магната Джана Д. Ракефеллера, др. Гемилтон Фиск Биггер.

Він каже, що Ракефеллер чується цілком здоровий, хоча має 84 роки.

Се завдячує він, каже др. Біґґер, свому способови життя.

Ракефеллер, каже він, ніколи не вживає медицини. Ґрає в ґолф кождого ранку. Спить добре і гаразд відпочиває через ніч. Їсть також добре, але не вибагливі, а найпростійші і найзвичайнійші страви. Має контролю над усім, що робить і є дуже умірнованим чоловіком.

Він, додав доктор, є незданим пацієнтом для лікаря, дарма, що вже має 84 роки. Правда, казав він, я маю признанне за се, що я лікар Ракефеллера, але поправді то він є лікарем моїм. Я завдячую своє добре здоровлє порадам свого пацієнта.

Др. Біґґер приїхав сюди на лікарський зїзд. Він старший 4 місяці від Ракефеллера.

"SVOBODA" [illegible]
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays.
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.7[illegible]

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 598 Montgomery. Тел. У. Н. Союзу 1896 Montgomery.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

АМЕРИКАНЕЦЬ ПРО ПОЛЬЩУ.

Спеціяльний кореспондент американської пресової агенції Юниверсел Сервис, Роберт Делл, був перед упадком польського кабінету ґенерала Сікорського у Варшаві.

Там він мав з тодішнім премієром Сікорським розмову, про яку прислав допис до американської преси з датою 25-ого червня с. р.

Сю допись Делла між иншими помістив калифорнійський дневник Сен Френсиско Екземинер у виданню з 8-ого с. м., яку отсе передаємо в скороченню.

Кореспондент Делл сказав до ґенерала Сікорського, що він хоче поставити йому кілька недискретних питань.

І він спитався: 1. Про французьку позичку для Польщі. 2. Про польську армію. 3. Про французько-польський військовий договір.

Сікорський відповів, оскільки мав відвагу, або свободу дати відповідь на сі питання.

Він признав, що Франція дала Польщі позичку на воєнні зоруження.

Про польську армію сказав, що вона є „оборонною" (притім ані не засміявся). Сказав, що вона виносить 250,000 люда (се брехня, вона більша). Зазначив, що в Польщі примусова 2-річна служба; запевняв Делла, що польська армія коштує всего 25% всіх видатків держави, але Делл у се не вірив, бо мав в руках польський буджет, який показує, що польська армія зїдає 40% буджету (скільки не зїдає жадна держава на земській кулі).

Вкінці Сікорський признав, що Польща підписала з Францією військовий договір і признав, що вона не подала його до зареґістровання Лізі Народів (хотяй до сього обовязана яко член Ліґи Народів).

Свою допись кореспондент Делл кінчить такими словами:

Ґенерал Сікорський має рацію, коли каже, що Польща в непевному положенню, але в сьому винні Поляки самі.

Якби вони були вдоволились СВОЇМИ ПРИРОДНИМИ ЕТНОҐРАФІЧНИМИ ГРАНИЦЯМИ, замісць забагати відбудови історичної Польщі, то Польща не була би здобула нічиєї ворожнечі. А так, вона має ворожнечу, а щонайменьше неприязнь, всіх сусідів кромі Румунії.

Німеччина ніколи не прийме вирішення справи Данціґу і Горішнього Шлеска.

Литва ніколи не прийме польської анексії Вильни.

РОСІЯ И УКРАЇНА НІКОЛИ НЕ ПРИЙМУТЬ АНЕКСІЇ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ.

Польські відносини до Чехо-Словаччини не дуже приязні.

До того, повна третина населення Польщі, не вчисляючи навіть Жидів, се не Поляки. В ПОЛЬЩІ ТЕПЕР Є СІМ МІЛІОНІВ УКРАЇНЦІВ і около 2,000,000 Німців, котрі таксамо крайно невдоволені як і Українці. (Забув згадати і про Білорусинів).

Жиди в Польщі становлять окрему расу з окремою мовою.

КОЛИНЕБУДЬ ПОЛЬЩА БУДЕ ВМІШАНА У ВІЙНУ, ТАК МАЛОЩО МЕНЬШЕ НІЖ ПОЛОВИНА НАСЕЛЕННЯ БУДЕ ДЕРЖАТИ СТОРОНУ ЇЇ ВОРОГА.

Так як тепер Польща складена, вона може удержатись лише яко сильна військова держава, а се значить для неї фінансове й економічне самовбийство.

ЧИ НАМ НЕ ВСТИДНО?

Подаємо до відома українського загалу отсе замітне письмо з Вестборі, Н. Й.:

„Тут знов посилаю $4.55, що зложило нас пятьох з товариства, а від других пятьох зібрав я окремо. Мала це сума, але що-ж робити, коли ще такі українські патріоти в нашій місцевости, що кажуть, най гинуть, а я цента не дам на ніщо. А тут Американець чеського походження, як я представив, що виробляють ляхи з нашими школами, радо витягнув 50 центів і жертвував з тими словами: На таку ціль як школа я хоч не Українець а радо Вам поможу. — Михайло Скаськів".

Зазначуємо, що і в інших місцевостях Американці складають на Рідну Школу. Обєднанне Українських Орґанізацій звертало увагу, щоб на Рідну Школу збирати не тільки серед Українців але і серед чужих.

Та чи не встидно нам мусить бути, коли чужий дає радо на цю гуманітарну ціль, а свій брат відмовляється? Чи ще сьогодня є серед нас такі люди?

Просимо шановних колекторів подавати імена таких виродків до часописий, хай нарід знає, як поступити з тими недолюдками.

Громадяни і Громадянки:—

Докінчім збірку на школу! Не ждім, аж чужі нам поможуть, але перше самі собі поможім! Не нарікаймо але як свідомі і карні члени українського народу ставаймо в бій за його волю!

Просимо всіх колекторів присилати негайно листи з Дня Квітів, бо збірка кінчиться.

Обєднанне Укр. Орґанізацій в Америці.

OBYEDNANNYE, Room 608, 136 So. 4th St., PHILADELPHIA, PA.

Володимир Винниченко.

ЗНАМЕННА ПОДІЯ.

(З праського журнала „Нова Україна" за червень, 1923).

У квітні 1923 року на Україні сталася одна надзвичайна подія: вийшла книжка журналу українською мовою.

Без жартів (на жаль, без жартів), це — подія. Поява журналу деинде в Европі, в якійсь навіть крихітній буржуазній державі, була-б одмічена в тамошній пресі дрібним петітом, десь на задній сторінці. Але поява журналу в „соціялістичній" „робітниче-селянській", „самостійній", третій щодо розміру в Европі, республиці є таке явище, що про його треба писати цілу статтю.

За пять літ панування „радянської" влади це — перший великий „український" журнал. Пять літ український пролетаріят, і селянство, і ввесь український народ не потребували ніяких журналів. Велетенські багатства України, що здиралися з неї що року, витрачались на корисніщі й потрібніщі українському народові справи: на утримання Кремля, всеросійської чека, окупаційної армії на Україні, на підтримку зграй шпигів, провокаторів і агентів Москви по всьому світі. На культурні цілі в українського пролетаріяту не було потреби витрачати ні копійки. І ясно, що коли раптом така потреба виявилась, то це явище мусить зацікавити всякого, навіть стороннього, свідка; а нас, що говорять тою самою мовою, якою видано журнал, тим паче.

Отже, приступімо до уважного, скрупульозного розгляду цієї знаменної, дивної, надзвичайної події.

Зветься журнал „Червоний Шлях". Мабуть, через те так названо, що той шлях, який пройшла українська нація, щоб здобутися на це придбання, густо вкритий кровю, бо инчих підстав на таку назву журнал ні змістом, ні формою не має.

Ліста співробітників — досить велика. Їх можна розбити на чотирі групи.

1. Закордонні комуністи, що живляться з щедрот Москви. Декоративний персонал, щось наче чехівський генерал на обіді. Вони мають таке саме уявління про Україну та про відносини там, як про ляндшафти на Сатурні.

2. Комуністи з РКП. Головні прикащики Москви на Україні. Національности всякої, починаючи від румунської й кінчаючи єврейською, — тільки не української. Цю групу можна зразу помітити по тому, що тільки її члени помічені у списку співробітників по імени й по батькові. Всі останні співробітники, як проста собі шпана, як мотлох, позначені часом навіть зовсім без імени, так, просто по прізвищу: проф. Гордієвський, Чалий і т. п. А члени РКП неодмінно з поштивими подвійними літерами перед прізвищем: М. В. Фрунзя, Х. Г. Раковський і т. п.

3. Комуністи з КПбУ. Дрібний персонал на послугах. Національности української. Рядюжечки й ганчірочки, об які витирають ноги й руки, закаляні українською кровю, ріжні Фрунзі та Раковські.

4. Ряд українських культурних робітників.

З перегляду цих груп можна бачити, що єдиною цінною силою в журналі могла-б бути остання група. Але вона, розуміється, не може нею бути в цих умовах. Одначе виникає питання, через що ця група опинилася в одному виданні з „комуністами" із РКП та КПбУ? Оскільки відомо, ці люде до цих партій не належали й не належать, у чека не служать і не служили, взагалі більшість із них до цього часу виявляли себе вірними працьовниками на полі національної культури й ніколи не стояли в лавах ворогів і гнобителів українського визвольного руху. Через що-ж раптом тепер вони поставили свої імена поруч із Фрунзею, Раковським і т. п. „літераторами"?

Питання не тільки літературного чи етичного, але й загальнонаціонального характеру, й на йому треба зупинитися трохи уважніще.

Ні для кого, я думаю, нема сумніву, що ці люде попали в казенний, підозрілий орган не з доброї волі, що, коли-б їм була змога вільного вибору, то вони десятою вулицею обминули-б цей журнал, вони-б висміяли і з огидою та обуренням одкинули би пропозицію співробітничати разом із чекістами та ріжними авантюристами. Тепер же вони пішли туди з ріжних причин. У одних просто не вистачило мужности відмовитись од запропонованої участи в журналі, не вистачило сили терпіти далі цілий ряд переслідувань за відмову. Другі, очевидячки, кермувалися такою думкою: все-ж таки журнал український, все-ж таки в йому хоч наукова стаття, вірш, чи якесь оповідання колинебудь появиться. Казенної балаканини прикащиків Москви та її українських підніжків усе одно ніхто читати не буде, а ця балаканина дасть змогу провести до читача й щось путнє.

Люде тверді й послідовні у своїх переконаннях таких позицій похвалити не можуть. Ні під загрозою голоду, переслідувань, ні навіть самої смерти не можна йти в один табор із своїми ворогами. Не можна давати свого підпису під піступну, брехливу, ясно на школу національному й державному визволенню напрямлену писанину. Не можна своїм співробітництвом із ворогами українського пролетаріяту й селянства затуманювати боротьбу їх проти цих їхніх національних і соціяльних насильників.

Правда, організатори журналу не насмілились отверто заявити, що це орган РКП., вони досить скромненько назвали його: „громадсько-політичний і літературно-науковий місячник". Цебто, ніби собі цілком безпартійний. На цей гачок, очевидячки, й ловили дійсно безпартійних співробітників.

Ми знаємо, що та реакційна, — монархістична та петлюрівська, — публика, яка без жаху не може чути слова „радянський" і навіть од „Нової України" відхрещується всіма отаманськими хрестами, ця публика, розуміється, буде проголошувати безпартійних співробітників „Червоного Шляху" і „сменовехівцями", й запроданцями, і зрадниками, й навіть большевиками. Вона буде грозити їм і бойкотом, і карами, і всякими отамансько-„демократичними" скорпіонами.

Ні „сменовехівства", ні запроданства, ні большевизму (московського „комунізму") в цих людей немає. Є тільки втома, знесилля, є зневірря в отвертих способах боротьби, є помилкова тактична позиція. Це не борці, не провідники, це навіть, здебільшого, не політичні люде.

Але розуміється, національне й моральне сумління в них є не менше, ніж у всякого політичного діяча, й воно не може не запитувати їх: а чи дійсно-ж вони можуть підписатися під усім тим, що пишуть инші співробітники в цьому журналі, чи дійсно-ж вони беруть на себе відповідальність за цей журнал, де виставлено їх імена?

Розуміється, вони ні на йоту не поділяють писанини московських агентів та українських підніжків; розуміється, вони почувають огиду від товариства чекістів і убийників; розуміється, їм боляче й соромно від самого підозріння, ніби вони своїм підписом на журналі, ухвалюють усе, що вчиняли й учиняють ці злочинці над українським народом. Але в них думка така, що вони хоч таким шляхом дадуть користь українському народові й українській культурі.

Розуміючи ті тяжкі політичні, побутові й психологічні умови, в яких доводиться жити й працювати українським культурним діячам на Україні, ми все-ж таки не можемо признати, що від участи їх у еркапістському журналі для української культури й національно-державного визволення (чим, повторяю, очевидячки, кермуються ці діячі) буде більш користи, аніж шкоди. Шкоди буде більше.

І от із яких міркуваннів.

Журнал цей виходить, звичайно, за дозволом Москви, а то й не тільки за дозволом, але й за директивами Політбюра ЦКРКП. За чотирі роки панування цього Політбюра на Україні кожний несліпий і неглухий міг переконатися, що воно робило все, що тільки могло, щоб задушити українську культуру й українську національність. Інтереси Москви, інтереси російського імперіялізму настійно вимагали й вимагають власне такої, а не инчої політики. При найщирійщому бажанні окремих осіб із РКП уникнути такої політики, вони самі повинні її провадити, коли не хочуть порушити всієї системи руського централізму і тримання в руках українських багатств. Поки Україна є у складі імперіялістичної Росії, доти інтереси цього стану річей будуть діяти і напрямлювати політику руських урядів на придушення визвольного українського руху. Це елементарна істина, якої не треба доводити, бо її найкраще доводить політика всіх урядів Росії, а яскраво підтверджує уряд „комуністичний".

Що-ж змінилось у становищі „совітської" Росії, щоб її інтереси перестали вимагати позбавлення самодіяльности національних орґанізмів, втиснутих у неї! Не тільки нічого не змінилось у цей бік, а навпаки, й міжнародне, й економічно-фінансове становище непокомуністичної партії вимагають як найміцнішого тримання у своїх руках усіх економічних ресурсів окупованих нею країн (України, Кавказу, Кубані, Білоруси й т. д.)

З другого боку, і РКП, і всякому звичайному смертному відомо, що національно-культурне визволення й усамостійнення якоїнебудь поневоленої нації з фатальною неминучостю вимагає усамостійнення економічного й державно-політичного. Який же інтерес Москві щиро допомагати цьому процесові? Для чого їй усамостійнювати українську національну культуру, підготовлювати культурних і адміністративних робітників, які будуть випірати своїх руських конкурентів і забірати державний апарат у свої руки? За чотирі роки РКП показала, що вона дуже добре розуміла цей процес. Чотирі роки вона провадила свою політику так, щоб уся економіка країни була в її руках, знаючи, що володіння економічними позиціями забезпечує панування над політичними й культурними. І навпаки: чотирі роки вона приглушувала всіма царськими способами розвиток української культури, боячись усіх його консеквенцій. Через що-ж раптом пятого року, коли становище цієї самої РКП не блискуче, вона рішила випускати з своїх рук жерела свого панування? Невже в ній заговорили запізнені етичні голоси? Чи, може, перед загибіллю згадала колишні соціялістичні — комуністичні приписи? Хто знає хоч трохи етичну та соціялістичну практику РКП, той тільки посміхнеться. Етика руських „комуністів" так далеко стоїть од етики соціялізму й комунізму, як стояла етика християнського царизму від етики християнства.

Ні, справа пояснюється простіще.

Всі ці кроки в напрямі загравання з українською нацією викликані тактичними міркуваннями, зродженими несприятливою для сеї влади нутрішньою та міжнародньою ситуацією. Це є тактична часова уступка українській національній стихії, „передишка", це є не раз уже практикований спосіб „маскіровки".

Орієнтація Політбюра ЦКРКП іде тепер на селянство, себто, на його господарсько-економічну витривалість. Довівши індустріяльне господарство до руїни, вишкрябавши з промисловости всі решткі, РКП опинилася перед загрозою цілковитого фінансового краху. Через те ця мудра партія винаходить надзвичайно оригінальне розвязання трудної проблеми: перейти до иншої галузі народнього господарства, не зовсім іще нею зруйнованої. Метода шкідників, що, виївши одну частину площіні, перелазять на другу. Такою частиною площіні московських шкідників є сільське господарство. Обтяживши селянина податками, РКП гадає живитися з його праці й підтримувати своє існування. На зїзді РКП Сталін цілком отверто заявив: „Утворена обстанова приписує нам надзвичайну обережність і уважне відношення до селянства. Не треба забувати, що тільки шляхом одержання зайвини з сільського господарства ми можемо приступити до віднови нашого зруйнованого господарства". Отже за всяку ціну треба „смичку" з селянином!

Селянство є скрізь селянство, а на Вкраїні воно є єдина економічно-продукційна сила. А, значить, і на Вкраїні таксамо повинна бути „смичка", і то як найбільша. Правда, тактика „смички", в тій чи инчій формі тут не нова. Кільки разів уже агент Москви Racovschi проголошував „доверие" до селянства, як тільки його захяйнам ставало скрутно. Тоді виходила на кон і рівноправність культур, і тупання ногами на „русотяпів", і українізація партії, установ, і самостійність. Згадаймо приїзд Троцького до Київа перед наступом Денікіна. Який солодкий, щедрий мед про українську національну й державну самостійність полився тоді з уст цього відомого й запеклого україножера. Тоді на цей мед попалося багато бідних українських мух. Боротьбісти, ця велика числом, але мала розумом мошка, так усією хмарою і влипла в принаду. Але як тільки минула небезпека для РКП, так і почав той мед перетворятися в отруту. Виступила „контрреволюційність самостійности", „український дрібнобуржуазний націоналізм", „диктатура руської культури" й тому подібні засоби боротьби з українством. Мошка почала борсатись, випручувати свої дурненькі лапки, але вже було пізно. Багато тої мошки передушено, багато скалічилось, а ті, що приладнались до московського меду, настільки тепер здеморалізувались, що навіть Москві гидко плюнути на них.

Був наступ Поляків. Москву вже вибито з Київа. РКП захвилювалась. Знову полились медові слова про українізацію, „русотямство", самостійність. І знову, як тільки минула небезпека, кинулись агенти Москви до боротьби з українським „шовінізмом".

„Продразвйорстка" збанкротувала. Висунуто „продналог". Треба було „овладеть крестьянством". І зараз же знову: тупання на „русотяпів", українізація, самостійність. Але як тільки РКП здалось, що вона вже „овладела крестьянством", так член її Раковський прецінічно пославшись на цей факт і на непотрібність більше загравати з селянством, оповістив скасування навіть тої декоративної, медом змазаної, самостійности, на яку досі Москва ловила українських мух.

Але, видно, не зовсім „овладела" РКП селянством, бо маємо тепер до нудоти ту самісіньку картину. Москві скрутно. РКП треба валюти. На ланах України зріє золото. Його треба вичерпати яко мога більше для закордонних ринків. Треба „смичку". Але український селянин завзятий „шовініст", — усякого, хто зазіхає на його добро, він жене києм. Отже треба підійти до його в шкурі приятеля. І московська агентура без жадного сорому, без тіні ніяковости, не кліпнувши оком після вчорашніх заяв про неминучу потребу боротьби з українством, знову за трафаретом нахабно повторює свої медові принади, знову оповіщається важність національного питання, знову проголошується українізацію партії, урядових установ, знову махання кулаками на „русотяпів".

Лицемірство, нахабність, підступство й шарлатанство РКП стали вже інтернаціонально-відомим фактом. У Европі вже нікого не дивують і не обдурюють ці методи кремлівських шахер-махерів. І здавалось би, де-де, а на Вкраїні повинні як найкраще знати, на память вивчити стільки раз повторювані фокуси цих „комуністів". Але, видно, такий уже в людей одчай і зневірря, що вони примушують себе хотіти вірити зарані відомому обманові.

Ми не будемо здивовані, коли чекісти примусять своїх літературних співробітників зробити декларацію, що ці співробітники цілком добровільно, з охотою й любовю беруть участь у „Чекістському Шляху", що вони поділяють усі позиції цього літературного підприємства Москви, що вони відрікаються від закордонного українства, що вони важають за найкраще розвязання національної й державної проблеми власне те, яке зволить викладати інтернаціональний Циган у своїй статі в цьому самому журналі.

І коли вони це зроблять, ми все-ж таки будемо знати, що це, з одного боку, тільки прояв слабодухости заморених людей, а з другого, тактика „маленьких діл", тактика відчаю і зневірря у власних силах, тактика колишніх старих українофілів, що, в надії на маленькі культурні здобутки, робили подібні заяви перед царським урядом проти молодих Українців-революціонерів.

Але як тактику старих українофілів історія засудила, визнавши справедливими всі позиції молодих революціонерів, так і цю тактику життя засудить, визнавши її шкідливою та помилковою.

Бо що виграється участю в журналі? Кільки надрукованих за рік українською мовою статтів, віршів та оповідань. Більше нічого. Це єдина користь. Та й та ще непевна, бо не все, що зявляється українською мовою, цінне й потрібне для української культури.

Але, за цю проблематичну, невеличку користь робиться цілком реальна шкода національній, політично-державній та соціяльній боротьбі українського народу.

Нам можуть закинути: але-ж ви самі визнаєте потрібним участь Українців у радах, у радянських установах, у культурних, політичних, економічних і всяких инших підприємствах? Яка-ж ріжниця в участи в журналі?

Ріжниця велика. Участь у радах зовсім не викликає потреби відрікатися од своїх переконань і позицій. Участь у радах ні в кого не викликає думки, що всі, що беруть участь у радах, поділяють позиції РКП. Участь у радах потрібна для боротьби за пошireня влади рад, за здобуття демократії, за знищення сваволі, безконтрольности й деспотизму олігархії РКП.

І цілком инча річ участь у журналі, що його видає та сама РКП. Журнал це є трибуна, з якої чується тільки один голос: політбюра ЦКРКП. Але на цій трибуні стоять і инчі імена, імена українських культурних робітників. Вони стоять мовчки, ніколи ні одного незгодного з голосом Політбюра ЦКРКП голосу почути з цеї трибуни неможливо. І враження від цього має бути таке, що ці Українці мовчать через те, що згоджуються з усім тим, що говорить Москва устами своїх агентів і підніжків. А таке враження РКП потрібне для легчого „овладения крестьянством", для кращого, безборонного опанування протестанським елементом серед селянства й робітництва, для спокійніщої ліквідації національно-державної української ідеї. Москва з цього журналу робить собі трибуну українською мовою, при чому участь цих культурних українських робітників має служити їй санкцією перед українськими масами в усіх злочинствах, що їх вона чинила й чинить супроти українського народу та його держави.

(Дальше буде).

ПРОСЬБА

до односільчан із села Вислок Великий Нижний, повіт Сянік.

Шановні Родимці! Ми одержали вже пару листів від Комітету церковного з села Вислок Нижний, сяніцького повіта, котрий взиває нас о поміч рідному селу. Як знаєте, наше село знищене війною; життя майже завмерло. Лишилась тільки ще для наших людий одна церковця. Але уявіть собі, як мусить бути сумно, коли в селі нема ні одного дзвона. І наші браття стараються те все відбудувати, але їм не ґаразд тепер, бо знищені війною і ще тепер друть ляхи з них великі податки.

І тому наші браття кличуть о поміч нас, а ми, їх краяни, в Америці, що не бачили тих мук і тої біди, яку вони переживали і переживають, повинні поспішити їм з помочю і то негайно. Бо кождий з нас, що тут є в Америці, покинув якусь родину в рідному селі, де самий родився, виріс і куди ще можливо поверне назад. А тоді віддячиться Вам ціла громада за щирі жертви, котрі Ви пішлете тепер з Америки.

Ми із села Вислок Великий Нижний зійшлися в Оборі Н. Й., на нараду і вибрали комітет до збирання жертв на поміч рідному селу. До сього часу ми зібрали $75.00.

Просимо з других місцевостий присилати жертви до комітету на адресу: Андрій Шемеля, 61 Grand St., Auburn, N. Y.

З АКОМІТЕТ:

Панько Фалат, Іван Бакайса,
Николай Лапичак.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

СКРЕНТОН, ПА. Бр. св. Володимира, від. 162 повідомляє своїх членів, що місячний мітинг відбудеться в неділю, 22. липня зараз по Службі Божій. Проситься всіх членів явитись на сей мітинг, бо суть важні справи до полагодження. — Н. Боянович, предс.; М. Гнатів, секр.

ВУДҐЕЙВЕН, Л. АЙ., Н. Й. Тов. Вільна Україна, від. 200 повідомляє всіх членів, що збори відбудуться в неділю, 12. серпня, в тім самі часі і в тій самій галі як все. — Д. Великанович, предс.; В. Цісик, секр.

ДОПИСИ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На поміч українським студентам в Данцігу.

Товариство Української Молодіжи в Ню Йорку одержало отсе письмо:

До Хвального Товариства Української Молодіжи в Ню Йорку, Н. Й.

Ви вже нераз дали доказ повного зрозуміння тяжкого матеріяльного стану українських студентських організацій в рідному краю як і на вигнанню і Ви перші були, котрі не відмовили своєї помочі в придбанню фондів на підмогу тим, котрі боролись, борються і будуть боротись за волю Батьківщини.

Не одно серце українського студента складає Вам щиру подяку за оказану поміч в тяжкому його положенню. Вдячність для Вас американських опікунів і прихильників в їх серцях буде жити довго, а щирою працею для народу і України сплачувати-муть народній довг.

Наше Товариство „Основа" в Данцігу числить 110 членів, студентів тутешньої техніки, з котрих 30 майже зовсім не обезпечені. Вони всі боролися з браком средств до життя, як могли. В зимовому півроці покинули на час науку, щоби піти за робітників до фабрик за шкільну. В літньому півроці, завдяки допомозі добродійних інституцій, всі майже працю покинули і взялись наново до науки.

Весь наш фонд допомоговий вичерпаний і Союз Українських Студентів в Данцігу не має надії одержання підмоги, з якоїнебудь сторони. Богато товаришів-студентів потребує не лише помочі на прохарчоване але також і на оплату шкільну, одіж та обуву.

Тому звертаємось до Вас, Американські Родимці, котрі дали вже тільки доказів жертвенности, з просьбою о ласкаву поміч для членів.

Данціг, 14. червня, 1923.

ЗА ДОП. КОМІСІЮ ПРИ СОЮЗІ УКР. СТУД. „ОСНОВА" В ДАНЦІГУ.

А. Турчик, голова.

Я. Зарицький, гол. секр.

ЧЕСТЕР, ПА.

Віче в Честер, 1. липня, 1923.

Заходом січ. сотні ч. 11, відбулось у нас народне віче, на котре Січовики запросили як головного референта висланника краєвого до Зл. Держав д. Вол. Целевича. Віче відбулось в галі парох. о 3-тій годині пополудни. Отворив віче місцевий парох о. Антін Лотович. На председателя покликав д. Василя Карачка. Председатель покликав на писарів Григ. Перчака і д. Брингілевича Осипа на що вічевики одноголосно згодились. По патріотичній промові і привиті дорогого гостя з краю председатель уділив голосу д. Вол. Целевичеви. Цей бесідник в двогодинній промові зясував перебіг боротьби за волю рідного краю, враження, які зробила послідна децизія в Парижі на наш народ в Галичині, обставини, в яких наші брати в старім краю тепер живуть, про надії які народ тепер плекає і яка боротьба жде їх, про жалісний стан нашої школи в Галичині і на цілій Лисами занятій території українській. (Тут шан. Референт закликав Українців в Зл. Держ. до піддержання Рідної Школи). Вкінці подав вістку, що тепер до боротьби з ляцьким нахабством злучились Українці заняті Польщею разом з другими поневоленими народами а то: з Білоруссинами, Литовцями і Німцями. Вістку сю принято бурею оплесків.

По рефераті вічевики ставили різні запити, на котрі шан. Референт ясно і вічливо відповідав. По запитах і дискусіях председатель закликав до жертв на „Рідну Школу". Отсі добр. зложили жертви в долярах: Іван Вергановський і Степан Опалінський по 2, Корнило Стрільбицький, Гр. Стеціст, Теодор Сорока, Мих. Тузяк, Ів. Петрик, Вас. Опалінський, Мик. Щук, Василь Гоцишин, Василь Ягла, Оксана Броницька, Вас. Карачок, Осип Брингілевич, Ів. Грущак, Яким Рогач, Іван Хоман, Іван Чопик, Дм. Процик, Вас. Волянський, Петро Осип, Мик. Броницький і Гр. Перчак по 1. Разом з дрібними жертвами зібрано суму 42.50, за що складаю отсим в імени „Рідної Школи" сердечну подяку.

По збірці председатель загрів зібраних до витревалости в народній праці та вказав як приклад старий край. В надії на лучшу будучність віче замкнув піснею „Ще не вмерла".

По вічу вічевики з д. Целевичем зійшлись разом у тов. Гр. Перчака у котрого ще довго-довго обговорювано рідні справи на рідні теми.

Гр. Перчак.

ГАЛИЦЬКЕ ТОВАРИСТВО ЛІГИ НАРОДІВ ЗАВІШЕНО В РУКАХ ЧЛЕНСТВА УНІЇ

Дня 23. червня с. р. розпочала у Відні наради VII. Загальна Конференція Унії Т-ва Ліги Народів. В тім дни відбулись наради Президія, а відтак Головна Рада Унії. На засіданню Головної Ради Унії заскочила Президія Унії Західно-Українську Делегацію отсим проектом резолюції:

„Рада пригадуючи, що Східно Галицьке Т-во допущено до Унії в часі, де було можливе бачити в нім репрезентацію незалежного краю.

Уважаючи, що рішенне Конференції Амбасадорів з дати 15. марта, 123, поставило Східну Галичину під суверенність Польщі і не дозваляє більше уважати її як „окремий край";

Пригадуючи, що статут Унії (арт. 3) допускає для кождого краю лише одноцільну національну репрезентацію; —

Уважає, що сучасних обставин Східно-Галицьке Товариство не моглоби важно брати участи у працях Ради та Загальних Зборів;

У консеквенції, воно запрошує се Т-во увійти в найкоротшому часі в переговори з польським Т-ом Ліги Націй, з метою порозуміння відносно статутам на основі єдности польської держави;

Одночасно воно звертається до польського Т-ва наглим апелем, щоб воно вистаралося льояльно у компетентних властей, щоби членам Галицького Т-ва Ліги Народів дозволено вернутись до краю та, щоби там могли користатися вповні горожанськими і політичними правами.

По горячій дискусії, в якій забрали голос делегати Англії, Франції, Болгарії, Греції, Аргентини, Швайцарії й відпоручники Західно - Українського Т-ва Ліги Народів, Головна Рада затвердила пропозицію Президії.

Проти пропозиції голосували: Естонія, Велика Україна, Німеччина, Росія і галицька делегація. За пропозицією віддали голос: Англія, Бельгія, Франція, Швайцарія, Швеція, Югославія, Японія, Австрія, Аргентина, (три останні держави із застереженем територіяльної автономії для Західної України). Інші держави здержались від голосовання.

По принятю резолюції Президії Західно-Українська Делегація заложила торжественний протест проти рішення Головної Ради, віднеслася до Загальних Зборів Унії і покинула салю нарад. В дальших нарадах конференції Західно - Українська делегація не взяла участи.

З огляду на се, що Президія Конференції не предложила Загальним Зборам протесту галицької делегації домагалася Східно - Українська Делегація на повному засіданню конференції в дні 26. червня с. р. через п. А. Лагутенка допущення інтерпеляції в тій справі. Внесенне п. Лагутенка ухвалено переважною більшостю делегацій при бурливих оплесках цілої салі. Проти голосували тільки Поляки, Французи Юго-Славяни.

Дня 27. червня на повному засіданню прийшли на конець денного порядку інтерпеляція п. Лагутенка в галицькій справі. Але Президія Конференції однак ані не відповідала на неї ані не поставила відповідного внесення під голосованне.

Слід зазначити, що у східногалицькій справі забрав голос делегат Злучених Держав Америки, Колдвела, й домагався уневажнення рішення Конференції Амбасадорів з 14. марта с. р. яким признано 8 міліонів українського населення Польщі.

Зазначується, що наведеним вище рішенням Головної Ради Унії Т. Л. Н. з 23 червня с. р. наше Товариство лише завішено у виконанню членських прав, лишаючи однак справу аж до вирішення справи надальше членами Унії.

ЧОРНІ ДІЯМАНТИ

РОМАН В ПЯТИ ТОМАХ
МАВРА ЙОКАЯ.
(Переклад з мадярського)

ПЕРШИЙ ТОМ.

(Продовження) (15)

„Ні, дівчино," відповів Фелікс на це, „це не буде що дня, бо цей хлопець має ще відслужити свій час. Це так не йде, щоб такий мускулистий, сильний хлоп ухилявся від військової служби. Коли кождий буде так робити, хтож до чорта буде тоді боронити цісаря і край? На це не можна пристати."

„Отже ви дійсно доктор?" запитала дівчина напів сумніваючись.

„Якже не маю я ним бути, коли я кажу це?"

Слабий промінь радости звеселив обличча дівчини.

„Тоді може ви могли сказати мені, чи мого братика можна ще вилікувати, чи ні?"

„Розуміється я можу це; принеси лише мені хлопчика сюди."

Евіля пішла до кухні і лише по довгім прошенню їй пощастило звабити каліку вилізти з комину, куди він втік від свого мучителя.

Це був дійсно незвичайний зразок спартанської людини. Ніби природ забракло матеріялу і вона златала з обрізків людський індівідуум. Ні оден член не пасував до другого, і всіх їх разом не керувала спільна воля.

Евіля взяла боязкого, хоровитого каліку на руки і цілуючи зморшкуваті, як пергаментом обтягнуті, щоки і підбадьорувала його, щоб він не боявся цього пана. Фелікс почав з серіозною уважністю доктора члени каліки і промовив тоді з удаваною серіозністю ученого.

„О! це лихо можна ще вилікувати. Треба лише часу і опіки. У Відні є інститут, його звуть ортопедичною лічницею, де з таких каліків роблять добре вирослих хлопців."

„Дійсно?" скрикнула дівчина, хапаючи Фелікса за руку. „Яношку приняли би там? Але це певно коштує багато грошей, правда? Чи не моглаб я служити в тім закладі, де вправляють людей, і за мою платню вилікувати братика?"

„Чомуж ні", притакнув Фелікс зі серіозним обличчям. „Особливо на моє припорученнє, бо я маю там великий вплив. Мені досить сказати лише одно слово.

„О! зробіть це, Бог благословить вас за це," пролебеділа дівчина, почала хлипати з цілого серця, кинулась Феліксові до ніг і покривала його коміна руки поцілуйками. „Я служити-му вам, я готова працювати день і ніч. Ви не потрібуєте держати навіть пса, бо я буду в хаті також пасом — най вони лише плекають Яношку, щоб він був чоловіком і не потрібував жебрати перед церковними дверима. А далеко Відень?"

Фелікс засміявся.

„Тиж не гадаєш, що можеш нести свого брата пішки до Відня? Про це не турбуйся. Коли я раз дав в якійсь справі моє слово, то я тримаю його. Я маю тут мою власну бричку; я візьму вас обох з собою, коли ти хочеш."

„О! я буду сидіти біля кучера і тримати Яношку на руках."

„Добре, моя дитино," промовив Фелікс з міною ласкавого добродія; „я роблю охоче добро біднім. Коли ти рішилась для твого брата подорожувати до Відня, щоб дати йому лікувати там, то ти маєш найліпшу нагоду для цього. Будь лише готова, щоб я міг забрати вас раннім ранком, коли ти почуєш почтовий ріжок. А того грубіського хлопця викинь собі з голови, бо наступного тижня його заберуть до корпусу піонірів, і перед чотирма роками він не буде вільний. А тепер візьми тут трохи грошей, купи твому брату тепле накриття, бо в ночи буває зимно, а я подорожую день і ніч."

Дівчина була так здивована одержаною сумою, що вона забула подякувати за це. Це були дві десятки банкноти — велика сума в руці бідної дівчини. Цей пан не жартує. Це страшенно великий пан! Дуже добродійний пан! Її спало на думку подякувати за подарунок аж тоді, коли Фелікс був вже далеко. Алеж їй не випадало бігти за ним по улиці.

Евіля раділа як дитина (вона і була ще дитиною); смючись, жартуючи вона стрибала навколо з своїм маленьким братом, садовила його на лавку, ставала перед ним навколішки і обнимала його злидене тіло.

„Ми їдемо геть, Яношку, моє серце! В бричці їдемо ми до Відня. Готто! коники готто! — в бричці з чотирма кіньми, всі обвішені дзвінкими дзвониками. І Яношка буде сидіти в мене на руках. Яношка мати-ме добрі, солодкі ліки і від того будуть його руки і ноги сильні і груди та спина рівні. Він буде таким же хлопцем як инші. Тоді ми вернемося до дому пішки, на возі туди, а назад пішки і без милиць!"

Нарешті почав сміятися також і бідний малий каліка.

Тоді вона побігла до крамниці, купила там для хлопчика теплу зимову куртку, шапку і зимові чобітки, але не витратила і половину одержаних грошей! Вона рішила віддати решту доброму пану назад.

Тоді вона пішла до церкви. Знайомі питали її, чому вона прийшла сама і де ж дівся Петро? Евіля відповіла, що вона його сьогодня ще не бачила. Хоч і не випадало брехати в божий день, тай ще перед обідню; але коли мусиш брехати, то інакше не можна. Жінка чи дівчина, яку набив чоловік чи наречений, мусить це заперечувати.

Бог вибачає цю брехню, а люде жадають її. А Петро Шафран не показався до церкви.

Евіля мусіла засоромлена слухати сама, як священик оголосив їх з проповідниці втрете. З цього нічого вже не буде!

Але по обіді її охопив сум, що вона мусить полишити назавжде цю околицю, свого нареченого, своїх знайомих, всі річи, до яких вона призвичаїлась і йти в далекий, далекий світ!

Цей сум подав їй вечером раду іти в ліс і шукати Петра Шафрана.

Вона прилукала, де вона його знайде.

В глибині лісів, на дні гірського байраку є криївка, де в часі набору збираються рекрути і перебувають там тижнями, поки комісія відійде в другу околицю. Ніхто не видає їх.

Евіля йшла наосліп скрізь хащі. Ніч була темна, ліс ще темніщий. З боку від гори чутно було скавуління голодних вовків. Дівчина тремтіла від страху, але вся мала ріщучість, шукати свого нареченого, хоч вона знала, що він її знов битиме, по дорозі вона знайшла дручок, яким вона била перед собою по кущах і кричала: „Геть ти вовк!" — і її серце сильно билось, коли якесь звіря, перелякане шумом, втікало від неї. — Все глибше, все темнійше, робилась долина, і всеж таки вона не хотіла вертатися назад. Нарешті вона побачила в темряві долини освітлене вікно. Ції лісова хатина.

Тяжко дихаючи, вона побігла до хати. Коли вона підійшла блище вона почула звуки дудлярського мішка і веселі вигуки з середини хати. Тут було весело.

Вона підкрадась тихенько до освітленого вікна і подивилась до середини.

Там танцювали хлопці з декількома відомими жінками, яких Евіля оминала з причини їх нахабности. Хлопець, що грав на дудлярськім міху, сидів на свинячім кориті і дмухав так, що аж рохкало, ніби свині були там.

Евіля пізнала між хлопцями Петра Шафрана. Він був в добрім настрою і танцюючи стрибав так високо, що міг вдарити кулаком в стелю. Він танцював з дівкою, яка на обох щоках мала намальовані круглі червоні плями.

Петро тримав дівку обома руками за боки, кидав її в повітря, ловив знов і цілував її в щоки. Як він лише може цілувати цю намальовану червону пляму? Евіля відскочила від вікна, повернулась і побігла назад скрізь хащі лісу, де вовки скавуліли на випередки; тепер вона не взяла з собою навіть дручка, щоб бити ним по кущах і виганяти звідти вовка.

(Дальше буде).

ПОСТАВА

Мало людей звертає увагу на поставу, себто на вигляд цілого тіла і то так тоді, коли воно находиться в спочинку, як і підчас руху. Ще часами одна чи друга дівчина згадає, що постава має значіння для краси, та на тій згадці і кінчиться. Ще часами така красавиця надягне тісні черевики та стисне себе корсетом і думає, що питання гарної постави та взагалі краси вже вирішене і вона всім подобається.

Та добра, гарна постава не є справою, про яку годилобся дбати лиш молодим дівчатам. Кожний чоловік повинен вважати на зовнішний вигляд свого тіла, а то не лиш тому, що це підносить красу, а — і це головне — тому, що добра постава то одно з важнійших услові доброго здоровля. Іменно найкраща постава — найздоровіща, а властиво наоборот, найздоровійша, найбільше відповідаюча природі постава — найкраща.

Найпростійше правило доброї постави, а заразом і гарного вигляду це держатись просто, не горбитись, держатись природно, себто так, щоб ніякі мускули тіла не були надто перетяжені ні знова надто скорчені. При праці знова вважати, щоб не лише один орган тіла працював, але щоб по можливости запрягти до неї як найбільше мускулів. Тоді і труд розложений на більше мязів не буде так томити, а і прочі части тіла не будуть дармуючи корчитись і заникати. Головно слід вважати, щоб при праці груди могли правильно віддихати, та щоб хребетний стовп не був все скривлений.

Та при праці не все можливо дбати про те, щоб держати тіло у відповіднім, сприяючім здоровлю положенню. За те більшу увагу слід звернути на поставу підчас відпочинку, підчас ходу, при іді, при сидженню та при читанню. Длячого це потрібне, попробуємо пояснити.

Коли чоловік іде, тоді в нього працюють в першу чергу ноги, які передвигають його наперед, далі мускули всего тіла, які держать його прямо, а наконець серце і легкі. І правильна постава є тоді, коли чоловік стараеться улегчити працю всім тим членам свого тіла. Ногам легко буде працювати, коли їх не здавлять тісно обувою та ріжними підвязками та коли їх ставлять легко на землю, прочі мускули тіла найменьше напружуються тоді, коли все тіло держиться в рівновазі а не перехилюється непотрібно ні взад та вперед, ні на боки. А груди і серце не томляться тоді, коли на них не натискає затісний одяг чи горсет, та не спинює їхньої праці згроблена та запала грудна кліть. Тоді, при випрямленій поставі і віддих відбувається як слід і серце працює правильно. Таку поставу, щоб не томила чоловік осягне тоді, коли буде держатись прямо, з піднятою в міру вверх головою, випростуваним хребтом та поданими в низ раменами. А рівночасно той, хто так держиться, чи не виглядає краще, чим згорблена, скривлена людина.

При їдженню знова працюють, як звичайно, серце і легкі, а кромі того жолудок, який ми наповняємо стравами. І коли чоловік сидить поскривлюваний, з позакладаними ногами, згорблений та надто похилений, то тоді понатягані черевні мязи натискають на жолудок і на кишки, себто перепинюють працю тих органів, яким ми даємо таку важну для життя і здоровля роботу і то в хвилю, коли їм найбільше приходиться напружитись. Вони не можуть виповняти її як слід і це відбивається і на здоровлю. Чоловік занепадає на нестравність, йому відбивається, зїджені страви не приносять того хісна, який повинні принести. І знова чи не краще виглядає людина, яка сидить прямо при столі, їсть поволи і без напруження, чим чоловік з позакручуваними ногами, згорблений та нахилений над таріжкою, як тварина.

Тесаме при читанню та взагалі при сидженню. Пряма постава, свобідно випростувані всі члени, без згорблення, без неприродного викривлення хребта, так щоб можна як слід віддихати, чоловік відпочиває як слід. Тоді кров кружляє правильно, мязи мають свій відпочинок і користь з нього, та заразом привикає до правильної постави. Всі хто не придержується тих правил, повинні хоч тиждень вважати на себе і поступати після тих приписів, а тоді побачать, як це корисно відібється на їхнім здоровлю і на їхнім вигляді.

—o—

КРИЖУВАННЯ КУРИЙ

Як і у кождій господарській галузи, так і в плеканню дробу треба держатися правила: плекай цей дріб, з котрого маєш найбільше користи. Дехто плекає кури лише задля мяса. Звичайно є найкорисніще, колі держиться добрі кури, що гарно несуться найбільше місяців у році. Передівсім є то важне на зимовий час, коли покладків обмаль.

Розумний годовець дробу повинен знати, як можна крижувати дріб у розплоджуванню. У всяких сотворінь треба крижувати звірята з другою расою. Так і з дробом. Або навіть і з цією самою расою, але такою, що не є з нею посвоячена у крови. Де звірята розплоджуються у посвояченню, там пропадають наслідком ріжних хоріб. Тесаме є важне і у дробу.

Причиною такого посвоячення у дробу бувають нераз такі ріжні хороби, що вигинуть у господарстві всі кури. Ізза цього важне є молодий дріб покріпити новою кровю. Найліпше крижувати з другою випробованою расою. Расу для крижування треба вибирати відповідно до того, чи плекаємо кури більше задля яєць чи воліємо мати дріб, обільний в мясо.

Кури для несення яєць найліпше крижувати з курми раси куропатв. Купіть чистокровного когута а побачите, як збільшиться плодовитість курий. Нести-муть більше яєць, курята ростуть скоро, а молоді курки вже першої осені несуться, а в зимі вони вже таки справжні курки. Вони мясо не мають богато, але зате дуже добрі квочки.

Найліпша для крижування дробу є раса звана мінорка. Вона перевисшає куропатви, має ліпше мясо а росте помалійше. Тому треба щоби курята вилізли вчасно, бо в зимі молоді курки несуть яйця. Чорної краски цих курий не кождий любить, але плодовитість у несенню яєць і мяса нагороджують немилу краску.

Як третю расу для крижування поручають андалюзійську курку. З неї маєте такі самі користи як з мінорки, а краска її гарніща. Отже коли хочете, щоби кури ліпше неслися, роздобудьте півня (когута) одної зі згаданих рас і хай він ходить лише з вашим дробом. А хто хоче мяса, хай крижує їх з чубатою расою гондан. Молоді курята з цього крижування будуть кущі й товсті. Курятка відростають скоро, а то важне для продажі. Курка несеться вже на семому місяці. Яйці важать 65 грамів. Так кури не квокають радо. Не є добрі до висідання за молоду.

Є ще инші раси дробу, але їх не конче припоручати. Колиб їх хто хотів мати, треба роздобути не когута, а курку і їх крижувати зі здоровим домашнім когутом.

25% ОПУСТУ!!!

СЛІВЦЕ ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ

Хто більше читає той більше знає.

Се вже неоспоримий факт, що народи, які сьогодня стоять висше культурно, завдячують се просвіті, — і читанню книжок. Вони не жаліли гроша на піддержанне своєї літератури, не жаліли часу на читанне книжок, не дивились обоятно на просвітні потреби. Не диво отже, що й піднеслись висше від инших народів.

Нам треба памятати се, що й вони колись стояли низше, тому перед нами так само отворена дорога до більшого поступу як у них. До сього не запізно. Одначе, сього ми потребуємо зараз, а не колись. На світі красше стане, єсли народи будуть менше більше однаково стояти культурно і просвітно, бо тоді один буде мусів другого рівно трактувати. Читайте отже книжки і то читайте найбільше, а будучність перед Вами.

ДЕ СВІДОМІСТЬ, ПРОСВІТА, ПОСТОЯННІСТЬ — ТАМ СИЛА!

Книгарня „Свободи" (Українського Народного Союза) зробила богато для просвіти українського народа, від часу свого основання. Нехайже і на дальше Українці попирають її і замовляють книжки від сего найбільшого видавництва української літератури в Америці і взагалі в Канаді.

- * Козацька пімста, оповідання з козацької старовини, А. Чайковського ... 30
- † Козацька помста, оповідання з козацької старовини, Андрія Чайківського, друге видання .. 40
- * Коли зійшло сонце, оповідання з 2.000 року, П. Крата ... 30
- † Коляди або пісні на Рождество Христове, одиноке на народню мову поправлене видання ... 20
- Коляди і щедрівки на Різдво Христове і Богоявленне, з додатком пісень страстних, воскресних і инших пісень церковних ... 25
- * Кому потрібна війна, нап. А. К., пер. з рос. Г. Стефанишина ... 10
- Контрасти, нарис, В. Винниченка ... 10
- Коротка історія біблійна, Старий і Новий Завіт ... 50
- Коротка історія Козаччини, нап. проф. Володимир Антонович, із переднім словом про житє та діяльність Антоновича, із портретом автора, образами гетьманів, картою України і увагами д-ра Мирона Кордуби, друге видання ... 65
- Коротка історія Руси до зруйновання Запорожської Січи ... 10
- Коротка історія України (з богатьома малюнками і мапами) Івана Крипякевича, опр. ... 50
- Короткий виклад політичної економії А. Богданова (переклад М. Д.) ... 2.50
- Короткий огляд українського письменства від 11-го до 18-го століття, Ост. Макарушки ... 30
- Короткий підручник до науки німецької мови ... 15
- † Кость Гордієнко-Головко, останній лицарь Запорожжя, історичне оповідання А. Кащенка, видання 3-те ... 20
- * Кровавий шлях (Шерльок Гольмс) в 2-ох частях, К. Дойля ... 60
- * Криваві діяманти, новочасний роман, написав Фон Ром ... 35
- Кузь та Грицунь, оповідання В. Винниченка .. 10
- Культура, національність та асиміляція, П. Понятенка ... 30
- * Латачин, оповідання, Володимира Б. ... 25
- † Летючий корабель, українська народна казка (зі збірника І. Рудченка), з 5-ма малюнками Ю. Магалевського ... 10
- Лис Микита, з німецького перекл. Ів. Франко ... 50
- * Листи з пекла й инші оповідання ... 25
- 1. Лист шинкаря до Люцифера і відповідь. 2. Про алькоголь ... 10
- † Літературні характеристики українських письменників, І. Іван Франко (поезія), нап. Антін Крушельницький, опр. ... 1.25
- † Літературні характеристики українських письменників, II. Маркіян Шашкевич, з ілюстраціями, нап. Богдан Лепкий, брош. 35, опр. .. 50
- * Лубенський монастир, веселі оповідання, О. Прокопупія ... 10
- † Люба-згуба, повість Ю. Федьковича, зредаг. В. Вернилоля, брош. 20, опр. ... 30
- † Люборацькі, сімейна хроніка, А. Свидницького, брошур. 1.25, в оправі ... 1.50
- † Людина, опис будови людського тіла для шкіл та самоосвіти, з богатьома малюнками та барвною таблицею, нап. др. Ів. Раковський ... 25
- Людоїди і инші оповідання, Степана Костіва ... 25
- † Маленький декляматор, збірка віршів ... 15
- † Малолітний, повість з життя малоземельної шляхти, нап. Андрій Чайковський ... 70
- Марія й инші оповідання ... 10
- Марта Борецька, історичне оповідання ... 25
- * Маруся, повість Гр. Кв. Основяненка ... 25
- 1. Маска, 2. Краса, оповідання А. Чехова ... 10
- † Математика, практичні поради з аритметики та геометрії, Ів. Андрущенко, опр. ... 50
- † Меланхолійний валець, новеля Ольги Кобилянської ... 20
- * Методична граматика української мови, В. Коцовського і І. Огоновського, опр. ... 40
- * Микола Джеря, повість Івана Нечуя Левицького, з ілюстраціями Е. Турбацького ... 60
- * Місяць свідок і другі оповідання ... 20
- Многострадальний народ, огляд історії українського народу, нап. С. Баран ... 20
- * Молодий вік, оповідання для молодіжи, Кн. І ... 40
- † Мойсей, поема Івана Франка, з кольоровим портретом автора, брош. 25, опр. ... 40
- † На білих скалах, повість Анатоля Франса, переклав Ів. Тайущинський ... 65
- Навернений грішник, оповідання, Б. Пруса ... 20
- † Назва України, з картами, нап. С. Шелухин ... 10
- † На зелених горах, збірка поезій, О. Олеся ... 15
- † Найкрасші загадки і забавки для старих і молодих ... 20
- Напад на Січ, оповідання, Данила Мордовця, і Павло Полуботок, поема Ст. Руданського ... 5
- * Наречена, оповідання, Георгія Г. Чулкова ... 15
- † Нарис римської історії, нап. К. Лоський ... 60
- * Народ і національність, популярно-наукова розвідка, др. Стефана Грипевецького ... 10
- † Народний Декляматор, з переднім словом і вступними замітками, 107 ріжних віршів, опр. 1.25
- † Народний герой Симон Петлюра (спроба характеристики), нап. В. Королів (В. Старий), з портретом Петлюри ... 20
- * Народні казки ч. 1 ... 20
- * Народні казки ч. 2. ... 20
- * На стрічу сонцю золотому, повість Марії Колцуняк ... 50
- † Наука природи, вступні відомости на І. клясу гімназіяльну та для народних шкіл, нап. Поль Бер, переклад з французької мови під редакцією Т. Губенка, з 183 малюнками, брош. 35, опр. ... 50
- * Наука про управу землі, М. М. Белегая ... 1.00
- * На филях любови (поезії); Опир (галицька легенда), нап. І. Мулярчик ... 10
- † Національна справа, нап. Іп. Бочковський ... 60
- † Національне відродження австро-угорських Українців (1772—1880 рр.), Вол. Гнатюка ... 25
- † Начерк історії української літератури, написав Богдан Лепкий, книжка І. і II., брош. 2.00, опр. ... 2.75
- † Начерк соціольогії, нап. проф. др. Тома Ахеліс, пер. Якименко. В додатку: Поняття соціольогії по Зіммелю ... 20
- * Начерк стилістики, поетики і реторики, др. Конст. Лучаковського ... 40
- На чужині, оповідання за ріжні пригоди в чужім краю, Івана Спілки ... 15
- * Наша рідна мова, географія України і характер Українця, Поляка і Москаля. Написав проф. М. Возняк ... 10
- † Наші казки, з образками ... 20
- † Не до пари, Панська воля, Максим Грімач, Отець Андрій, Два сини, Данило Турч, народні оповідання Марка Вовчка ... 20
- * Незвичайні дива природи, А. П. Нечаєва ... 20
- * Незвичайні пригоди Матія Сандорфа, повість в 2-ох томах, Ю. Верного ... 2.80
- † Некультурна, новеля Ольги Кобилянської ... 20
- † Не любо — не слухай, брехать не мішай, Т. Безпиляха ... 20
- * Не піддавайся біді, оповідання з селянського життя, др. А. Чайковського ... 25
- * Не родися красний, але щасний ... 20
- * Нетри, А. Сінклера, брош. 1.00, опр. ... 1.50
- * Не-читальник, Л. Мартовича ... 40
- * Нещасне кохання, повість з життя на російській Україні ... 10
- † Німецька селянська війна, Фридриха Енгельса (переклав з нім. В. Левицький) ... 40
- † Німецько-український словар, зладили В. Кмицикевич і В. Спілка, в полот. оправі ... 5.00
- † Німецько-український словар, (кишеньковий) ... 65
- Нічого не було, оповідання, А. Каменського ... 15
- † Новелі, Кн. І., Юрія Сірого ... 70
- * Новітна суспільність і церква, др. Т. Бартошека (переклад М. Павлика) ... 85
- † Образки з громадського і письменського розвитку Русинів („Спомини з мого життя"), нап. Олександер Барвінський, в двох частях; перша часть з 10 портретами і двома картинами, друга часть з 12 портретами і 13 картинами ... 2.00
- † Огляд бувальщини українського народа, переповів В. Андрієнко, з 40 образцями і 3 мапами ... 20
- † Огляд історії України, І. Крипякевича, опр. ... 50
- † Огляд теріторії України, після д-ра С. Рудницького написав Петро Франко ... 10
- Огонь на услугах чоловіка, (3 ілюстраціі). — Становище панщині. — Янко Музика. — Свинячий син. — Дні нашої слави і недолі ... 15
- * О дванайцяти таблицях, оповідання після народних казок ... 25
- * Олюнька, оповід. з життя ходачкової шляхти в 2-ох томах, др. А. Чайковського ... 80
- * Оповідання з військового життя і инші ... 15
- * Оповідання про сороку розбійницю ... 20
- * Оповідання Олекси Стороженка ... 15
- Оповідання, Пантелеймона Куліша ... 15
- * Оповідання про давніх богів, Мих. Драгоманова ... 10
- * Опришок і другі оповідання ... 20
- * Оригінальний чоловік і инші оповідання ... 25
- † Орися, Діноче серце, Сірові гості, оповідання П. Куліша ... 20
- Орлеанська дівчина, історичне оповідання про французьку геройню Іванну д'Арк ... 20
- † Осаул Підкови, оповідання, В. Будзиновського ... 60
- † От собі казочки, нап. Рудиярд Кіплінг, пер. В. Ткачкевич, з двома образк., брош. 20, опр. ... 30
- † От собі сторійки, нап. Рудиярд Кіплінг, переклав Вас. Ткачкевич, з трьома образцями, брош. 35, опр. ... 50

ОБРАЗКОВІ ВИДАННЯ ДЛЯ ДІТИЙ.

Всі низше наведені книжки є прикрашені меньшими і більшими малюнками, звичайними і кольорованими (деякі лише кольорованими), та відповідним діточим текстом. Кожда книжка має тверду і кріпку оправу. Сі книжки надаються на дарунки для української дітвори.

- † Баба Яга, весела книжечка про Різдво ... 1.10
- † Весела плавба ... 45
- † Веснонька-ярь, дітям од Бога дар ... 45
- † Втвори браму — медьо їде! ... 60
- † З веселих діточих днів ... 60
- † З міста, з краю, з поля й гаю ... 60
- † З цирку жарти ... 1.10
- † Казки з 1001 ночі ... 35
- † Ке лиш близше, ке лиш д' мині — хороші справи в середині ... 60
- † Кіт в сапянцях ... 35
- † Малий світок, мальований крам чемним діточкам ... 45
- † Молодість ... 65
- † Подорож пана Цікавського (з рухомими образками) 60, в тривкійшій оправі ... 70
- † Про домашні звірята ... 65
- † Робінзон Крузо ... 35
- † Рости, читай, дрібонький читачу ... 65
- † Чемним діточкам ... 45
- † Червона шапочка 35; з рухомими образками 45, в тривкійшій оправі ... 60
- † Яке пташки підслухали ... 85
- † Ящів смуток і охоту склали в книжечку оту .. 1.00

- † Паки й паки (про нашу літературну мову) М. Левицького ... 20
- † Пан Потоцький, оповідання ... 15
- * Панські жарти, поема з останніх часів панщини, Ів. Франка ... 40
- * Папа чи Христос, Іап М. Глови ... 60
- * Начар, оповідання, Б. Лепкого ... 10
- Перед осуд народа. „Нечесть" між „чеснотою", нап. др. Семен Демидчук ... 20
- † Церезва, вірші В. Валентіна ... 10
- * Перекази старинного світа, др. Ів. Демидчука ... 35
- † Перехресні стежки, повість Ів. Франка, брош. 1.75, опр. ... 2.00
- † Перли міжнародного красного письменства (Серія англійських клясиків, ч. І. Чарльс Дікенс: Сверщок на печі, домашня казка, з біографією автора) ... 40
- † Перша читанка (Буквар, уложили: Антін Крушельницький, Омелян Попович і Богдан Лепкий; з образками Ол. Кульчицької, опр. ... 55
- † Писання Богдана Лепкого, з портретом автора і з нарисом його літературної діяльности, написаним Вас. Верниволею. Том І. Вірші, том II. Проза. Брош. 4.25, в пол. оправі ... 5.50
- * Північний бігун колискою народів, Евгена Єлачича ... 15
- † Північно-західна Україна, Мирона Кордуби .. 40
- † Під Корсунем, історична повість, А. Кащенка, видання 3-те ... 45
- † Під одну булаву, історичне оповідання, Вяч. Будзиновського ... 60
- * Під прапором свободи, вибір патріотичних деклямацій ... 30
- * Підручник движимих образів, як оперувати машинами і їх сполученнями, Юр. Костурд ... 75
- * Під шум млинських коліс, оповідання в 2-ох частях, В. Держируки ... 20
- * Пісні щирої любови, поезії Марка Скритого ... 50
- * Плаваючий остров ... 10
- * Повість о тім, як мужик двох генералів вигодував, нап. М. Салтиків-Щедрин, пер. з рос. Гр. Мак. ... 5
- † Поганий день Василя Івановича, оповідання Д. Мамина-Сібіряка, пер. Є. Вировий, з малюнками Ю. Магалевського, видання 4-те ... 10
- * Подорож до місяця, Ю. Верного ... 40
- † Поезії О. Олеся ... 50
- † Пова менами болю, картина з безодні, нап. Осип Турянський ... 60
- † Полонений на Кавказі, нап. гр. Толстой, правдива подія з російського, брош. 20, опр. ... 30
- * Попадя в вільниці, гумористичне історичне оповідання з передодня революції, О. Прокопупія ... 15
- † Попович Ясат, Правда та неправда, українські народні казки (зі збірника І. Рудченка), з 9-ма малюнками Ю. Магалевського ... 10
- * Порадник для женщин, що хочуть бути здоровими ... 15
- * Порадник для залюблених або Як писати любовні листи ... 25
- Порадник лікарський і Що Іван на тамтім світі бачив ... 20
- † Початкова географія для народних шкіл, з богатьома малюнками і картою, написав Степан Рудницький, брош. 60, опр. ... 75
- * Початок родини, приватної власности і держави, Ф. Енгельса ... 75
- Починок, оповідання, Б. Лепкого ... 15
- * Пригоди наймолодшого брата, В. Гнатюка ... 15
- † Пригоди статечної миші, нап. Д. Мамин-Сібіряк, видання 3-те, з малюнками художника М. Погрібняка ... 10
- † Приказки Евгена Гребінки, з портретом автора й передмовою Б. Д. ... 20
- † Прикарпатська Русь, сучасний стан, нап. др. Лука Мишута ... 10

КНИЖКИ РІЖНОГО ЗМІСТУ.

(Твори зазначені звіздкою (*) є друковані в Америці, зглядно в Канаді; твори зазначені хрестиком (†) вийшли друком у старім краю; твори без жадних знаків є видані „Свободою").

—o—

- * Припізнений московський пашпорт, оповідання, М. Твейна ... 10
- * Природна метода лічення ... 15
- * При стрілецькій ватрі, оповідання Абгара Солтана ... 40
- * Притча про садівника та инші оповідання, Мстислава Руса ... 40
- † Причепа, повість Ів. Нечуя-Левицького, брошурована $1.75, в оправі ... 2.00

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ. — Кождий замовляючий книжки повинен виписати виразно всі титули книжок, які йому подобались і обчисляти загальну належитість за книжки. Гроші належить посилати через почтовий або експресовий моні-ордер. Адреса замовляючого мусить бути написана як найдокладнійше. Мешкаючі по малих місцевостях повинні при замовлюванню книжок посилати 10 центів на реджістер. За недоручені книжки, коли замовляючий не прислав на реджістер 10 центів, книгарня не відповідає. — Замовлені книжки висилаємо відворотною почтою. Гроші належить посилати наперед.

КОЖДИЙ, ХТО ЗАМОВИТЬ НАЙМЕНЬШЕ НА 5 ДОЛ. ДІСТАНЕ З ПОДАНИХ ЦІН ЧЕТВЕРТИНУ (25%) ОПУСТУ.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ХОТЯТЬ ЗАНЯТИСЬ РОЗПРОДАЖЕЮ КНИЖОК, ДАЄМО ЗНАЧНИЙ ОПУСТ.

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий моні-ордер на імя, яке подано у понизшій адресі:

„SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.